

CHYTRÝ TEDDY, ANEBO MÍRNÁ FABULACE V MEZÍCH ZÁKONA

TEDA LIGETYHO NETŘEBA PŘEDSTAVOVAT. JEDEN Z NEJLEPŠÍCH SPECIALISTŮ NA OBŘÍ SLALOM OVĚČENÝ MNOHA TITULY JE LETOS TĚMATEM SEZÓNY.

TEXT: ONDŘEJ NOVÁK

Neuvěřitelný nástup do kolotoče Světového poháru, který začal v Solednu jeho vítězstvím s odstupem téměř tři vteřin na druhého, a další závody, kde svoji fantastickou formu dále potvrzuje rozdíly, jež pamatujeme naposled z dob Ingemara Stenmarka. Je nejrychlejší a ostatním zatím nezbyvá než kroužit hlavou. Teddy je letos prostě rychlý a já myslím, že hlavně chytrý.

Jak to dělá?

To je otázka, na kterou hledají odpověď hobby jezdci, profesionální závodníci a zejména trenéři. Zdaleka si nemyslím, že bych svojí následující analýzou prolomil Teddyho tajemství. Naopak se zcela jistě pouštím na velmi tenký led a mé myšlenky budou mnohými zatraceny a vysmáty, ale zkusím se na Teddyho podívat jinak, než činí (a činí tak velmi, velmi dobře) moji kolegové v diskuzi na snow.cz. Podívám se na jeho jízdou jako hloupý učitel lyžování a zkusím ji porovnat s různými přístupy k lyžování v různých částech světa. Jsem přesvědčen, že takový světový koktejl se letos podařilo Teddymu možná vědomě, a možná nevědomě namíchat.

Rozsah

Neřeknu jistě nic nového, když napíšu, že základem Teddyho úspěšné techniky je neuvěřitelný rozsah pohybu v dolních končetinách. Měl ho vždy, a proto ho dokázal i velmi úspěšně aplikovat na současný materiál. Při sledování jeho jízdy jsem si ale všiml jedné zajímavé věci. Zatímco závodní technika spěla v posledních letech k maximálně frontálnímu postavení s lyžemi, hlavně v první části oblouku nad brankou, Teddy začíná velmi rychle a pěkně postaru předsouvat vnitřní lyži. Nečiní tak vždy a zřejmě to ani není ta podstatná část jeho tajemství, ale prohlédnete si jeho videa pořádně, soustředíte se, kdy se která lyže začne při nebo po přehrazení pohybovat a kam. V prudších pasážích nebo hodně zavřených obloucích je to ale poměrně zřetelné. Dosahuje tak silného zahranění a díky předsunutí nohy i aktivně krčí, tedy umožňuje svým bokům, a tedy i těžišti, putovat rychle do středu tvořeného oblouku. Technika zahájení oblouku předsunutím vnitřní lyže je nechvalně proslulá, hlavně v českých vodách a rybnících, a její neduhy, jako je uzamčení vnitřní nohy a boků, komplikovaná distribuce hmotnosti na obě lyže a další, znají nejen odborníci velmi dobře. Teddy ovšem, nepostížen moderní čes-

kou školou minulého století, naučil se s předsunutím dobře pracovat. Právě horší distribuce hmotnosti mu na začátku vyhovuje, má velkou oporu o vnější lyži a díky tomu buduje již před brankou svůj neuvěřitelný rozsah.

Dříve a později

Ligety nedávno řekl: „I start the turn earlier and finish it later“. Možná právě tady je zakopán pes. Vždy jsme byli zvyklí říkat, že lyže jsou nejrychlejší, když kloužou, a jejich zařiznutí a jízda po hraně s následným zkrácením jejich poloměru, byť ve svém důsledku vyvolají zrychlení v době reboundu, jsou brzdivým pohybem. Tomu byla uzpůsobena i dosavadní technika v obřím slalomu. Nadriftovat, vytvořit rozsah, zahránit a točit, ideálně co nejkratší dobu právě z důvodu zkrácení fáze „brzdění“. Ale najednou se zdá, že vést lyže po celou dobu po hraně může být rychlejší...

Carvuji, nebo odcházím

Myslím, že něco podobného se Teddymu honilo v hlavě, když prohrál svůj boj s FIS. Rozhodl se, že na nových lyžích dokáže jezdit carvingovou technikou jako dříve, anebo to raději zabalí, protože „jeho“ lyžování nikdy nebylo o smyku, ke kterému ho chtěla FIS dohnat. A s takovou myšlenkou možná právě přistoupil k letnímu tréninku a testování. Zatímco videa z letního Portilla nic nestandardního nenasvědčovala, v Solednu ujel Teddy všem. A ne o parník, ale o flotilu.

Možná že jen zkusil jít cestou, která všem ostatním připadala od začátku slepá. Logicky. Pokud jsem sotva krájet oblouky s 27 metry poloměru, těžko je budu krájet s 35. Možná i strategie FIS, která tvrdila, že carvingový efekt lyží se zmenší, vedla k tomu, že se všichni smířili s tím, co mají, a snažili se dále driftovat a pak krátce krájet. Chytrý Teddy mezitím zjistil a hlavně si nechal změřit, že nové lyže jsou rychlejší, když jsou vedeny co nejvíce po hraně, ale přitom co nejméně do kulata, aby se „brzdny“ účinek hranění rozložil co nejvíce do celé délky oblouku. Možná to byla myšlenka, pak pokus, pak exaktní měření a výsledek už vidíme všichni. A možná to tak ale vůbec nebylo. V každém případě začíná oblouky dříve, neb zbytečně nedriftuje, a končí později a navíc velmi frontálně jen s velmi mírným protináččením horní poloviny těla.

Drifting versus early edging

Mnoho učitelů lyžování hledá cesty, jak lépe využít materiál a přiblížit se alespoň ve volné jízdě fotkám skoro ležících závodníků. A tedy se vrací móda včasného přehranění a zatížení nové vnější lyže namísto populárního rakouského driftování ke spádnicí, které se rakouskou školou táhne v různých podobách od padesátých let až do současnosti. A zajímavé je, že termín „early edging“ přichází ze zámoří, z Kanady, USA, a nikoliv z alpských evropských kolíbek sjezdového lyžování. Spolu s uvolněným a jednoduchým úkolovým přístupem (ukaz mi co nejvíc skluznice, říkají mladí kanadští trenéři začínajícím závodícím dětem) k trénování, oproti rakouskému technickému drilu, podpořenému často i letní přípravou s nejlepšími učiteli lyžování, kteří závodníkům demonstrují pomalé technické jízdy, může být právě „early edging“ tím, co posouvá Teddyho, ale i další „amíky a amice“, do popředí. Driftování bylo vždy a vždy bude. Tvoří se díky němu rozsah, lyže se pivotují do kýženého směru atd. Jenže velký rozsah v začátku oblouku je snazší vytvořit právě včasnou oporou o novou vnější nohu, namísto klouzání do strany po

FOTO: HEAD

obou. Je to jednoduše stabilnější a nové lyže jsou pro to paradoxně možná jako dělané.

A co lyže?

Chytrý Teddy také možná zjistil, že kdyby takhle kulatě za pomoci „early edgingu“ jezdil na starých lyžích, byl by pomalý. Jednoduše by je svými rozsahy prohnul moc a ony by moc točily, zkracovaly poloměr a brzdily. Novým lyžím jízda po hraně „nevadí“. Teddy je neprohne více, než by chtěl, neb je jejich poloměrem limitován. Ale prohne je natolik, že dosáhne kýžené dráhy, ale zároveň plynulosti oblouku, díky které je brzdny efekt ideálně rozložen. Svoji roli v této tezi bude hrát jistě i délka, která oproti loňskému roku přece jenom krapet narostla.

Japonec na konec

Víte, kde se dnes inspiruje celý učitelův svět? V Japonsku a v Korei. Jejich nekonvenční přístup k lyžování, jednoduché principy pokrčování jedné a natahování druhé nohy, rotace v zahájení oblouku spojená s obrovskou inklinací a budováním potřebného rozsahu, to jsou témata, která s nadcházející zimou, ale i v zimách již uplynulých, nedala spát mnoha profíkům, jež lyžování doopravdy zajímá. Už i alternativní rakouské proudy, mezi které dnes kupodivu patří i strojová legenda Richard Berger, lyžují jaksi

po japonsku. A právě z japonského lyžování mi vždy vytane na mysl jedna idea. Jednoduše, přirozeně a ekonomicky. Chytrý Teddy poznal, že je rychlejší jet kulatý oblouk, bez agresivního ataku branky, než provádět „zigzaging“ a otloukat si přitom předloktí. Nemusí se tedy u branky tolik zalamovat, aby se jí uhnul, a lyžuje tedy, ten Teddy, ve velké inklinaci s pouze mírným zalomením horní poloviny těla. Jako Japonci. Zalomení totiž mimo jiné způsobí větší zahranění lyží, tedy zkrácení poloměru, vytvoření tlaku a to vše je ve výsledku ztráta rychlosti.

Frontálně a na vnitřní

Absence většího zalomení má za následek i to, proč je Ted na konci oblouku tak frontální a tak moc na vnitřní lyži. Možná je to chyba, ale do jeho techniky zatím výborně pasuje. Začne předsunutím, tedy protitrací a v průběhu oblouku lyže tělem dohání, aby na té vnitřní skončil moc brzo. I tady se v souvislosti s vnitřní lyží nabízí kacířská myšlenka. Nikdy na ní totiž nelze udržet tolik hmotnosti a tak dobře se o ni vzeprít jako o vnější. To znamená: nelze ji tolik zahranit, pokud na ní stojím. A jsme zpátky u klouzání. Menší hranění, menší tlak, větší klouzání, více rychlosti. Navíc Teddy se o tu vnitřní bude vzápětí zvedat, aby z ní rychle učinil budoucí vnější a učinil tak za dost znovuobjevené teorii „early edging“.

Ligety budiž pochválen

Z „našich“ obav o nudné obřáky k nekoukání učinil zábavný a adrenalinový bodycarving, z organizace, proti které bojoval a bojuje, si udělal srandu. My jen nesmíme zapomenout, že naše lyžování je přece jenom něco jiného, neb můžeme jet, kam a kudy chceme, a ne, kam nás vedou branky. Můžeme se tedy dál oddávat svým Super G na slalomkách jetých hodně přes jejich poloměr a připadat si se záděkem na zemi jako chytrý Teddy. A zatímco my budeme bojovat na vnitřní o zkrácení poloměru, bude na ní on bojovat o jeho ideální zakulacení. Třeba. A třeba taky ne. Prostě jak mu to vyjde a v každé brance asi trochu jinak. On má totiž jediný cíl. Být první dole. A jak to udělal, je jen a jen jeho tajemství.

FOTO: HEAD